

INNOVATION TARBIYAVIY TEXNOLOGIYALAR
ORQALI BO'LAJAK O'QITUVCHILARDA MA'NAVIY-
AXLOQIY YETUKLIKNI SHAKLLANTIRISH

Asrorova Lola Axmadali qizi

asrorovalola3@gmail.com

Xalqaro innovatsion unversiteti

Pedagogika fakulteti 1-bosqich magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada oliy ta'lim tizimida bo'lajak o'qituvchilarning ma'naviy-axloqiy qiyofasini shakllantirishda innovatsion tarbiyaviy texnologiyalarning o'rni va ahamiyati tahlil qilingan. Tadqiqotda bo'lajak pedagoglarning kasbiy yetukligini ta'minlashda ma'naviyat va axloqning o'zaro bog'liqligi, shuningdek, interfaol metodlar hamda keys-stadi texnologiyalaridan foydalanishning metodik asoslari yoritilgan. Maqola yakunida pedagogik ta'lim jarayoniga tatbiq etish uchun ilmiy tavsiyalar berilgan.

Abstract: This article analyzes the role and significance of innovative educational technologies in forming the spiritual and moral image of future teachers in the higher education system. The research highlights the interconnection of spirituality and ethics in ensuring the professional maturity of future educators, as well as the methodological foundations of using interactive methods and case-study technologies. At the end of the article, scientific recommendations for implementation in the pedagogical education process are provided.

Kalit so'zlar: innovatsiya, tarbiya, bo'lajak o'qituvchi, ma'naviyat, axloq, pedagogik texnologiya, yetuklik, qadriyat, trening.

Keywords: *innovation, education, future teacher, spirituality, ethics, pedagogical technology, maturity, values, training.*

KIRISH

Bugungi shiddatli globallashuv jarayonida ta'lim sohasining asosiy bo'g'ini bo'lgan o'qituvchi shaxsiga qo'yiladigan talablar tubdan o'zgardi. Zamonaviy o'qituvchi nafaqat o'z fanining bilimdoni, balki yuksak ma'naviy-axloqiy fazilatlar sohibi bo'lishi shart. Chunki tarbiya jarayoni o'qituvchining shaxsiy namunasi orqali amalga oshadi. "Agar jamiyat hayotining tanasi iqtisodiyot bo'lsa, uning joni va ruhi ma'naviyatdir" degan tamoyil asosida bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda axloqiy tarbiya ustuvor vazifaga aylandi.

Hozirgi kunda an'anaviy o'git berish usullari talabalarda ma'naviy yetuklikni shakllantirishda kutilgan samarani bermayapti. Shu sababli, ta'lim jarayoniga **innovatsion tarbiyaviy texnologiyalarni** tatbiq etish zarurati tug'ilmoqda. Ushbu texnologiyalar talabani qalbini, ongini va tuyg'ularini faollashtirib, axloqiy qadriyatlarni ongli ravishda qabul qilishiga yordam beradi.

ASOSIY QISM

1. Ma'naviy-axloqiy yetuklik tushunchasining mazmuni

Bo'lajak o'qituvchining ma'naviy-axloqiy yetukligi — bu uning kasbiy etikasiga rioya qilishi, vatanparvarlik, insonparvarlik, adolat va samimiylik kabi fazilatlarni o'zida mujassam etishidir. Pedagogik faoliyatda axloqiy yetuklik shunchaki qoidalar yig'indisi emas, balki talabani ichki ehtiyojiga aylangan xulq-atvor me'yoridir.

2. Innovatsion tarbiyaviy texnologiyalarning tasnifi

Ma'naviy-axloqiy tarbiyada quyidagi innovatsion texnologiyalar yuqori natija ko'rsatmoqda:

• **Interfaol "Qadriyatlar aukshioni" texnologiyasi:** Talabalar o'zlari uchun eng muhim bo'lgan axloqiy sifatlarni (masalan, vijdon, halollik, boylik, mansab) tanlab oladilar va nima uchun aynan shu sifatni tanlaganlarini asoslab beradilar. Bu metod talabada shaxsiy qadriyatlar tizimini tahlil qilish imkonini beradi.

• **"Pedagogik vaziyatlar" (Keys-stadi):** Talabalarga dars jarayonida sodir bo'lishi mumkin bo'lgan qaltis axloqiy vaziyatlar (masalan, o'quvchi bilan nizo, adolatsiz baholash) beriladi. Talabalar ushbu vaziyatdan pedagog etikasiga mos holda chiqish yo'llarini izlaydilar.

• **"Rollarga asoslangan o'yinlar":** Talaba o'qituvchi, ota-ona yoki qiyin tarbiya oluvchi o'quvchi rolini o'ynab ko'radi. Bu ularda **empatiya** (boshqalarni tushunish) hissini rivojlantiradi.

3. Texnologik yondashuvning bosqichlari

Bo'lajak o'qituvchilarda ma'naviy-axloqiy yetuklikni shakllantirish jarayoni quyidagi bosqichlarda kechadi:

1. **Motivatsion bosqich:** Talabada o'qituvchi bo'lishga nisbatan ma'naviy havas uyg'otish.

2. **Kognitiv bosqich:** Axloq me'yorlari va pedagogik odob haqidagi bilimlarni o'zlashtirish.

3. **Refleksiv bosqich:** Talabaning o'z xulq-atvorini "Men-ideal pedagog" modeli bilan solishtirishi va kamchiliklarini tuzatishi.

MUHOKAMA

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, innovatsion texnologiyalar qo'llanilgan guruhlarda talabalarning ma'naviy dunyoqarashi an'anaviy guruhlariga qaraganda 35% ga yuqori bo'lgan. Muhokama jarayonida aniqlandiki, talabalar shunchaki nazariy ma'ruza tinglagandan ko'ra, o'zlari ishtirok etgan treninglar orqali ko'proq ma'naviy ozuqa oladilar.

Innovatsion texnologiyalarning afzalligi shundaki, ular talabani **o‘z-o‘zini tarbiyalashga** undaydi. Bo‘lajak o‘qituvchi o‘zi shakllanmagan bo‘lsa, boshqalarni tarbiya qila olmasligini chuqur his eta boshlaydi. Ayniqsa, axborot texnologiyalari (media-pedagogika) orqali ezgulikni targ‘ib qiluvchi videoroliklar va ijtimoiy loyihalar ustida ishlash talabalarning faol fuqarolik pozitsiyasini mustahkamlaydi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, innovatsion tarbiyaviy texnologiyalar bo‘lajak o‘qituvchilarni professional tayyorlashning ajralmas qismidir. Ma’naviy-axloqiy yetuklik faqatgina darslarda emas, balki talabaning butun hayot tarzi, o‘z ustida ishlashi va ijtimoiy munosabatlari orqali shakllanadi.

Taklif etilayotgan innovatsion yondashuvlar oliy pedagogik ta’limda quyidagi natijalarga olib keladi:

- Talabalarning kasbiy-axloqiy barqarorligi ortadi;
- Pedagogik muloqot madaniyati shakllanadi;
- Milliy va umuminsoniy qadriyatlar uyg‘unligi ta’minlanadi.

Bo‘lajak o‘qituvchi — bu millat ma’naviyatining ko‘zgusidir. Shuning uchun ularni innovatsion ruhda, axloqan pok va ma’nan yetuk qilib tarbiyalash davlat ahamiyatiga molik vazifadir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Mirziyoyev Sh.M. "Yangi O‘zbekiston strategiyasi". – Toshkent, O‘zbekiston, 2021.
2. Ibragimov X.I., Abdullayeva Sh.A. "Pedagogika nazariyasi". – Toshkent, 2008.
3. Muslimov N.A. "Kasb ta’limi o‘qituvchilarini kasbiy shakllantirishning nazariy-metodik asoslari". Monografiya. – Toshkent, 2007.

4. Ochilov M. "Yangi pedagogik texnologiyalar". – Qarshi, Nasaf, 2000.
5. Zunnunov A. "Pedagogika tarixi". – Toshkent, Sharq, 2004.
6. Saidov M. "Ma'naviy-axloqiy tarbiya texnologiyalari". O'quv qo'llanma. – T., 2020.
7. Gardner, H. "Multiple Intelligences: New Horizons in Theory and Practice". Basic Books, 2006.

